

1. ΕΙΝΑΙ ΑΛΗΘΕΙΑ ΟΙ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΙΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ Η ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΛΥΣΗ

Μέσο: . . . . . ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Ημ. Έκδοσης: . . . 15/04/2023 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 15/04/2023

Σελίδα: 28

Innews AE - Αποδελτίωση Τύπου - <http://www.innews.gr>

Είναι αλήθεια οι κυβερνήσεις συνεργασίας η καλύτερη λύση;

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΠΑΓΟΥΛΑΤΟΥ

Η αβεβαιότητα της αυτοδυναμίας μετά τις προεξέλιξιες εκλογές έχει τροφοδοτήσει ένα διάλογο για τα υπέρ και κατά των κυβερνήσεων συνεργασίας έναντι των μονοκομματικών κυβερνήσεων. Υποστηρίζουν ορισμένοι ότι μια κυβέρνηση δικομματικής συνεργασίας 1ου και 3ου κόμματος είναι όχι απλώς αναπόφευκτη σε περίπτωση μη αυτοδυναμίας, αλλά και επιθυμητή. Είναι, λοιπόν, προτιμότερες οι κυβερνήσεις συνεργασίας έναντι των αυτοδυναμικών; Η απάντηση είναι: εξαρτάται.

Κυβερνήσεις συνεργασίας ή μεγάλων συνασπισμών υπήρξαν αναγκαίες σε κοινωνίες ιστορικά διχοτομημένες. Η μεταπολεμική (και μετεμφυλιακή) Αυστρία έζησε δεκαετίες μεγάλων συνασπισμών. Το εθνογλωσσικά διαιρεμένο Βέλγιο έχει παράδοση κυβερνήσεων συνεργασίας από τις δύο κοινότητες. Στη μεταναζιστική Γερμανία, ο διαιρισμός των εξουσιών αποτρέπει τη συγκέντρωση ισχύος στην κεντρική εκτελεστική εξουσία. Στις σκανδιναβικές χώρες, κυβερνήσεις συνεργασίας ή μειοψηφίας είναι συνήθειες – αλλά η κυβερνητική αστάθεια εκεί αντισταθμίζεται από στιβαρούς δημοσίου θεσμούς.

Η Ελλάδα μετά τα μνημόνια είναι κοινωνία σχετικά ομοιογενής, με κεντρομόλο κομματικό σύστημα. Τα τρία μεγαλύτερα κόμματα έχουν όλα εφαρμόσει τις αναγκαίες πολιτικές για να κρατηθεί η χώρα στο ευρώ. Η αντιπαράθεση σήμερα (παρά την τεχνική πτώση) δεν έχει την οξύτητα και το βάθος της μετεμφυλιακής ή πρώιμης μεταπολιτευτικής περιόδου. Από τη δεκαετία του '90, χάρη στην Ε.Ε., η χώρα έχει περάσει στον ασταθισμό των συγκλίσεων. Η περίοδος 2010-15 ήταν η τελευταία έξαρση διχασμού της ελληνικής κοινωνίας, στον άξονα μνημόνιο - αντιμνημόνιο, που έληξε με την ψήφιση του 3ου μνημονίου από την κυβέρνηση Τσίπρα. Στα μεγάλα ζητήματα (εξωτερική πολιτική, Ε.Ε., οικονομία, κράτος) οι συγκλίσεις είναι μεγαλύτερες από τις αποκλίσεις.

Κομματικές διαφορές προφανώς υπάρχουν (ιδεολογίας, διαχειριστικής ικανότητας, προτεραιοτήτων) αλλά και εκφράζονται με υπερβολή χάρη της αντιπαράθεσης. Με δύο λόγια: δεν προκύπτει ισχυρός λόγος (προστασία της Δημοκρατίας, διάσωση του ευρωπαϊκού κεκτημένου της χώρας, αντιμετώπιση εθνικής απειλής) που να επιβάλλει ως προτιμότερη μια κυβέρνηση δικομματικής συνεργασίας. Και (με όλη την απόθεση που προκαλεί η προεκλογική τοξικότητα) ως μιν ξεχνάμε ότι η κομματική αντιπαράθεση είναι αναγκαία στη Δημοκρατία: εξασφαλίζει ότι θα προσφέρονται διαφοροποιημένες εναλλακτικές εντός του δημοκρατικού τόξου. Είναι ασφάλεια για τη Δημοκρατία εάν την οργή για τη Ν.Δ. την εκφράζει και καρπώνεται ο ΣΥΡΙΖΑ και όχι ένας νεοαναζι έγκλειστος του Κορυδαλλού.

Η διεθνής εμπειρία κυβερνήσεων συνεργασίας δεν είναι ελκυστική. Η Βουλγαρία είχε πέντε άγονες εκλογικές αναμετρήσεις σε δύο χρόνια. Στη Γερμανία, οι διαφωνίες των τριών εταίρων υποσκάπτουν την αποτελεσματικότητα της κυβέρνησης Σολτς. Στη Γαλλία, μια κυβέρνηση μειοψηφίας εξαρτάται από ευκαιρικές ψήφους για να εφαρμόσει το πρόγραμμά της.

Τα τελευταία 35 χρόνια, η Ελλάδα γνώρισε κυβερνήσεις συνεργασίας, υπό εξαιρετικές συνθήκες. Ως ειδικού σκοπού και περιορισμένης εντολής (Τζαννετάκη). Ως οικουμενική κυβέρνηση (Ζολώτα), όπου όλα τα μέτεχοντα κόμματα επιδόθηκαν σε διορισμούς. Ως κυβερνήσεις αναγκαστικής συνεργασίας ανυπαρκτών δημοσιονομικών α-

τονομίας, στις ακραίες συνθήκες των μνημονίων. Η εμπειρία των κυβερνήσεων Παπαδήμου και Σαμαρά - Βενιζέλου (- Κουβέλη), που έβαλαν πλάτη για να μην καταρρεύσει η χώρα, δεν είναι επαναλήψιμη.

Θα ήταν επιθυμητή μια κυβέρνηση συνεργασίας εάν ένα κόμμα δοκιμαστού, με ακραίες ιδεολογικές θέσεις, συγκυβερνούσε με ένα μετριοπαθές μικρότερο κόμμα, αντλώντας ευρύτητα, τεχνοκρατική εμπειρία και ικανά στελέχη. Η σημερινή Ν.Δ. έχει ήδη στελέχη από το ΠΑΣΟΚ σε κορυφαίες θέσεις. Η συνεργασία προάγει τις συναίνεσεις. Όμως τίποτα δεν εμποδίζει την αντιπολίτευση να υποστηρίξει μια μεταρρύθμιση. Ο νόμος Διαμαντοπούλου εισήχθη από μια αυτοδύναμη κυβέρνηση Παπανδρέου και ψηφίστηκε από 255 βουλευτές.

Κυριότερο ελάττωμα των κυβερνήσεων συνεργασίας: σπρεβλώνουν τον μηχανισμό της λογοδοσίας. Σε μια αυτοδύναμη κυβέρνηση ξέρεις ποιος καρπώνεται τις επιτυχίες και ποιος χρεώνεται τις αποτυχίες. Στις κυβερνήσεις συνεργασίας, η ακεραιότητα της ευθύνης κατακερματίζεται. Ελάττωμα αυτοδύναμων κυβερνήσεων: η ιδιοποίηση της εξουσίας, η αποικιοποίηση του κράτους. Η απάντηση: ισχυρά θεσμικά αντίβαρα, ενεργός αντιπολίτευση, μαχητικά και ανεξάρτητα ΜΜΕ, λειτουργούσες ανεξάρτητες αρχές, ισχυρή Δικαιοσύνη. Μια κυβέρνηση συνεργασίας θα μπορούσε ίσως να σημειώσει πρόοδο στα παραπάνω. Θα μπορούσε όμως να οδηγήσει και στο αντίθετο: ισχυρότερα εξωθεσμικά ιδιωτικά και μιντιακά συμφέροντα, απέναντι σε μια πιο αδύναμη εκτελεστική εξουσία.

Ο κ. Γιώργος Παγουλάτος είναι καθηγητής Ευρωπαϊκής Πολιτικής και Οικονομίας στο Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών.